

ІВАН СІРКО -
кошовий отаман
Запорозької Січі
(1605(?) - 1680 рр.)

Іван Дмитрович Сірко (1605 (1610) - 1680) - один з найвидатніших політичних діячів і полководців України.

Своєю ініціативою, енергією і воєнною вдачею він здобув на Запорозжжі небувалу шану. Іван Сірко єдиний, кого вісім разів Запорозька Січ обирала кошовим отаманом. За своє життя він брав участь у 55 битвах і майже у всіх здобув перемогу (турецька фортеця Трапезунд, Дюнкерк, Чигирин, Очаків, Білгород-Дністровський, Ізмаїл, Кілію, Бендери, Арабат, Перекоп, Ясси, ...). Найголовнішою метою кожного походу для кошового отамана був порятунок бранців із полону, визволення невільників, що конали в тяжкому рабстві у султанській Туреччині та Кримському ханстві. Це й уславило його серед нащадків навіки.

Родовід Івана Сірка

СІРКИ [СІРИКИ]

Дмитро Сірик [мешкав на Поділлі]

Клим Сірко в. т.

Іван Сірко (+1.VIII.1680)
харківський п-к; кошовий Січі
*N. Ганна N.

Василь
полтавський
полковий
обозний

Петро
(+1675)

Семен служив
у Яна Собеського
*Брюховецька N. Іванівна - д. гетьмана
(від 1*) (у 1679)

Роман
*Хінкул N. N.

Ганна
*Артеменко Іван
Артемович, - марефинський с-к

Софія
*Сербин Іван Іванович, - марефинський с-к

Сербин[ова] Євдокія Іванівна
*N. N. N., - в. т.

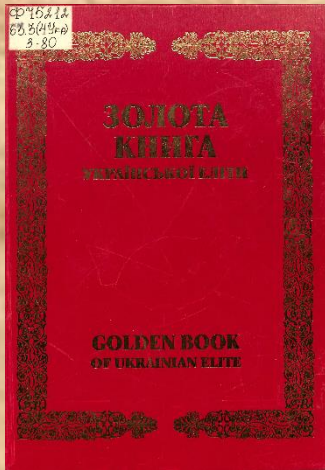

Іван Сірко

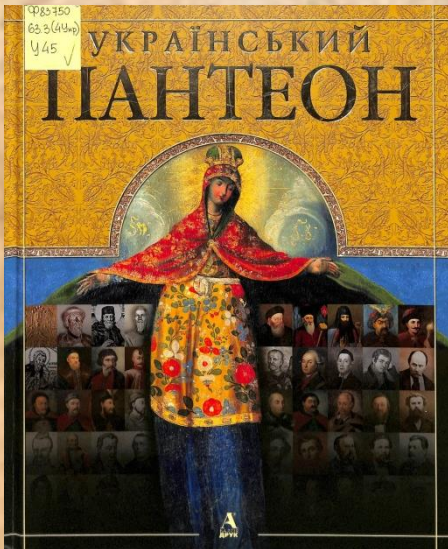
Іван Сірко

Особистий підпис Івана Сірка

Енциклопедії

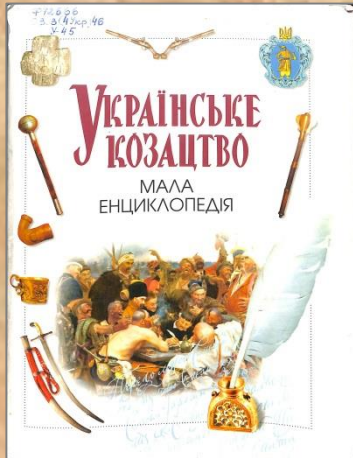
Іван Сірко // Золота книга української еліти : Інформаційно-іміджевий альманах: У 6 томах / Гол. ред. Онопрієнко О. ; Худ. ред. Голуб К. Т. 2. - К. : Компанія ЄвроІмідж, 2001. - С. 390-391.

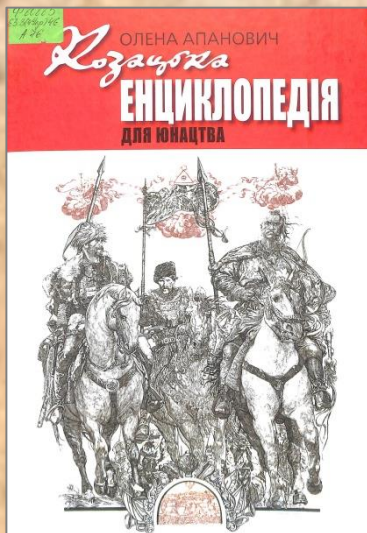
Іван Сірко // Український пантеон / [авт. С. Сегеда]. - [К.] : Балтія-Друк. - С. 84-87.

В книзі йдеться про місця останнього спочинку визначних діячів української історії та культури від доби Київської Русі до кінця XIX ст.

Енциклопедії

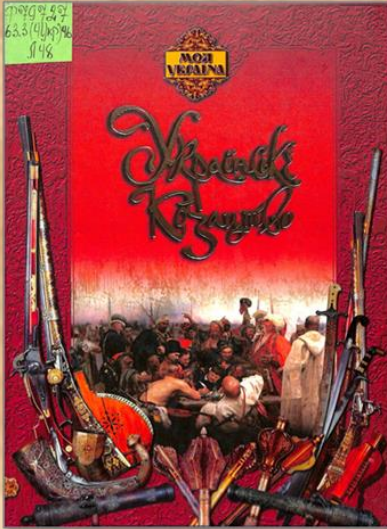

Сірко Іван Дмитрович // Українське козацтво : мала енциклопедія / [редкол. Ф. Г. Турченко (кер.) та ін.]. - К. ; Запоріжжя : Генеза : Прем'єр, 2002. - С. 445.

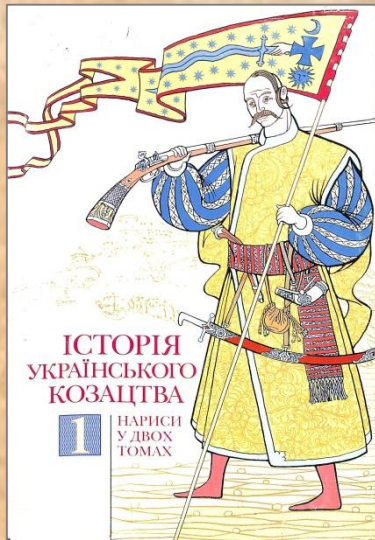

Сірко Іван Дмитрович // Козацька енциклопедія для юнацтва : книга статей про історичне буття українського козацтва / О. М. Апанович ; упоряд. О. С. Яремійчук ; наук. ред. Ю. А. Мицик. - К. : Веселка, 2009. - С. 515-528.

Енциклопедії

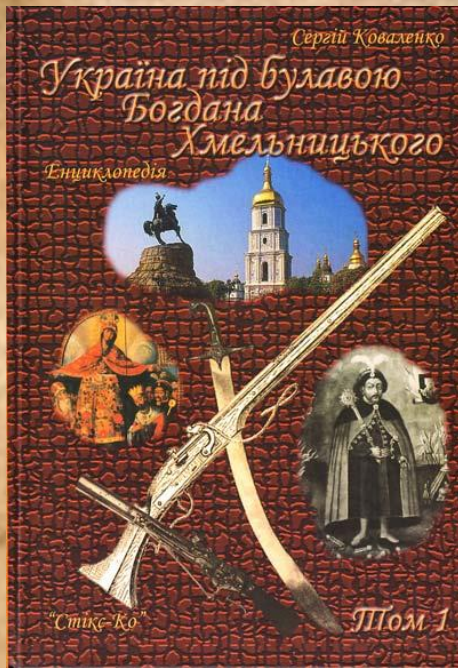

Слава Івана Сірка // Лепко, В. І. Українське козацтво : [для середнього шк. віку] / В. І. Лепко. - Х. : ПП Торсінг плюс, 2008. - С. 79.

Запорозькі Січі // Історія українського козацтва : нариси : у 2 т. / В. А. Брехуненко [та ін.]. - К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2000 . - Т. 1. - 2006. - С. 585-587.

Енциклопедії

Сірко Іван Дмитрович // Коваленко, С. С. Україна під булавою Богдана Хмельницького : Енциклопедія у 3-х томах / С. С. Коваленко. Т. 1. – К. : Стікс-Ко, 2007. – С. 167-171.

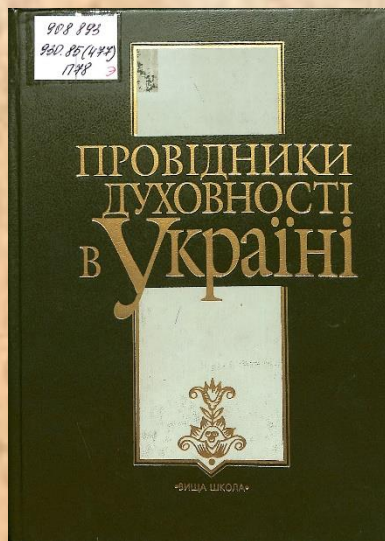
Видання містить упорядковані і узагальнені відомості про державу Війська Запорозького, що стосуються 1648-1657 років. У книзі зібрано 85 статей про діячів держави Війська Запорозького та 170 статей про поселення, що до цієї держави входили та 361 - про окремі події того часу. Подані відомості супроводжуються малюнками та креслинами. Увагу у книзі приділено постаті Івана Сірка.

Енциклопедії

Сірко Іван Дмитрович // Заруба, В. М. Козацька старшина гетьманської України (1648-1782): персональний склад та родинні зв'язки / В. М. Заруба. – Дніпропетровськ : ЛІРА, 2011. – С. 446, 834.

В праці відображено історію відомих старшинських родин козацько-гетьманської держави XVII-XVIII ст., подано родовідні таблиці та розширені біографії їхніх найвизначніших представників.

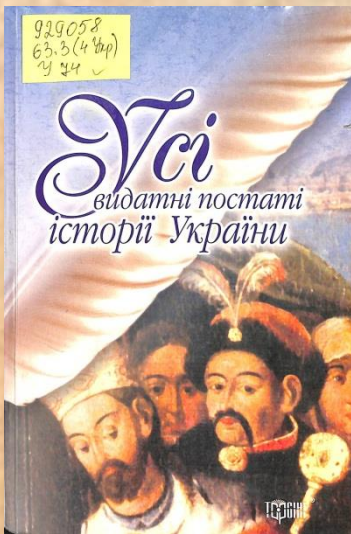

Сірко Іван Дмитрович // Провідники духовності в Україні / за ред. І. Ф. Кураса. – К. : Вища шк., 2003. – С. 96-97.

Енциклопедії, довідники

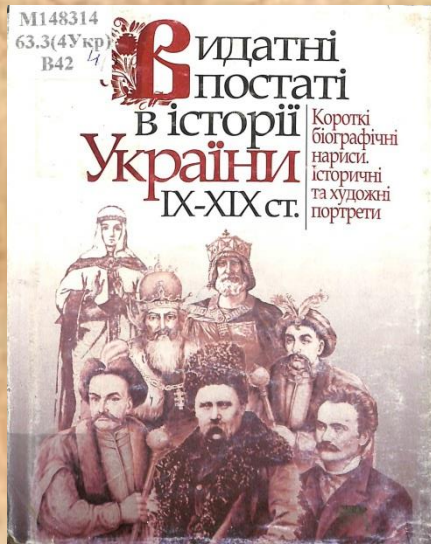

Іван Сірко // Гитин, В. Видатні постаті козацької доби : вчинки, шляхи, долі / В. Гитин. - Харків. : Торсінг, 2009. - С. 160-182.

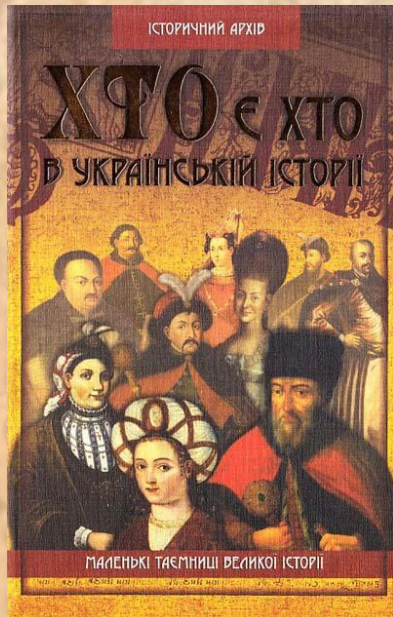

Іван Сірко // Усі видатні постаті історії України : (за шкільною програмою) / [Остапенко П. В.]. - Х. : Торсінг плюс, 2006. - С. 112-125.

Енциклопедії, довідники

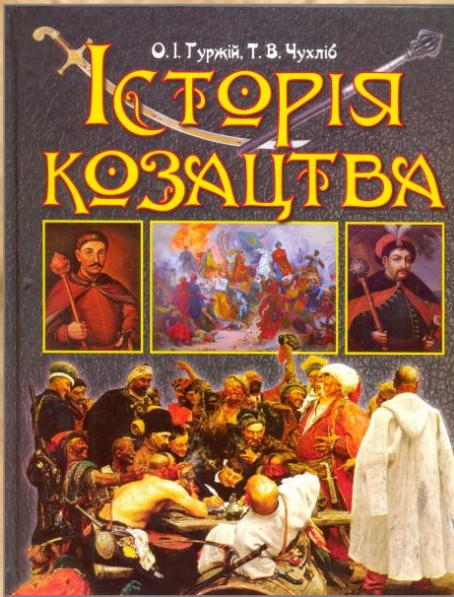

Іван Сірко // Видатні постаті в історії України IX - XIX ст. : Короткі біограф. нариси. Іст. та худож. портрети / В. І. Гусєв, В. П. Дрожжин, Ю. О. Калінцев та ін. - К. : Вища школа, 2002. - С. 179-183.

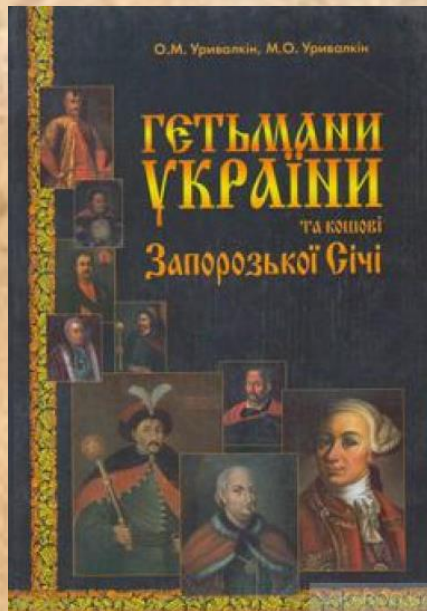

Іван Сірко (1605-1680) // Потоцький, В. П. Хто є хто в українській історії / В. П. Потоцький. - [Х.] : Школа. - С. 76-79. - Історичний архів. Маленькі таємниці великої історії.

Енциклопедії, довідники

Кошовий отаман Запорозької Січі Іван Сірко // Гуржій, О. І. Історія козацтва. Держава-військо-битви / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. – К. : Арій. – С. 272-276.

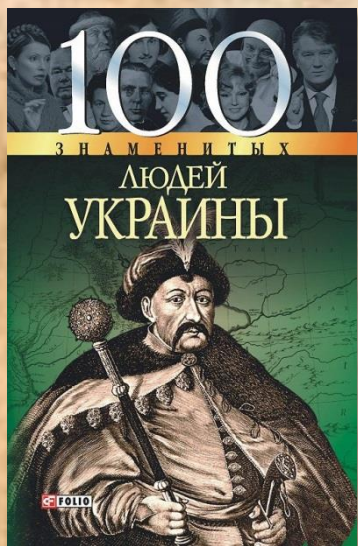

Кошовий отаман Іван Сірко // Уривалкін, О. М. Гетьмани України та кошові Запорозької Січі / О. М. Уривалкін, М. О. Уривалкін. – К. : КНТ, 2019. – С. 226-248.

Серія «Сто великих»

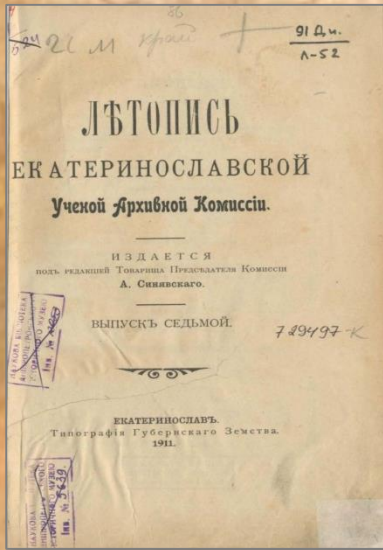

Кошовий отаман Запорозької Січі Іван Сірко // Гуржій, О. Сто великих постатей і подій козацької України / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. - К. : Арій, 2008. - С. 260-264.

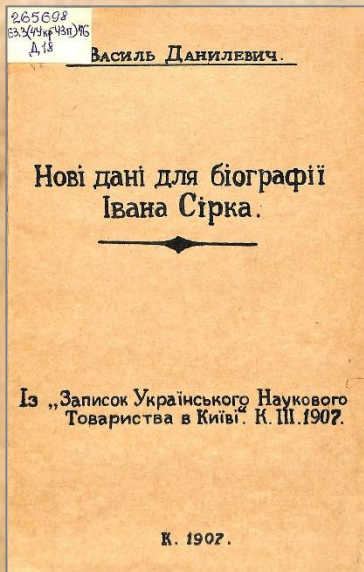

Сирко Иван Дмитриевич // 100 знаменитых людей Украины / В. М. Скляренко [и др.]. - Х. : Фолио, 2005. - С. 398-403.

Рідкісні видання

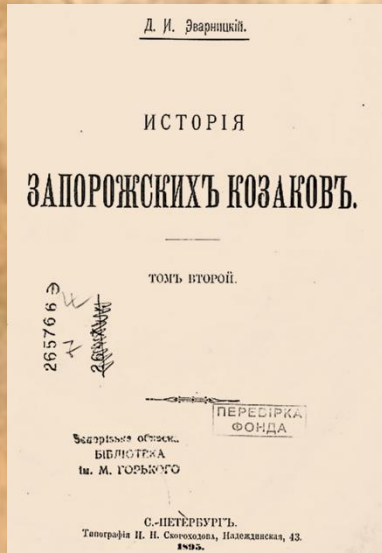

Исторические лица. Кошевой Сирко //
Летопись Екатеринославской Ученой
Архивной Комиссии / под ред. А.
Синявскаго. Вып. 7. – Екатеринослав : тип.
Губернскаго Земства, 1911. – С. 69-74.

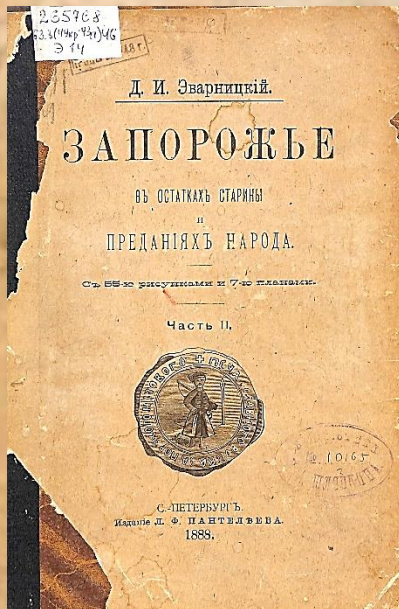

Данилевич, В. Нові дані для біографії
Івана Сірка / Василь Данилевич. – К. : [б. в.],
1907. – 140-148 с. – Відбиток із "Записок
Українського Наукового Товариства в
Київі". К. III. 1907.

Рідкісні видання

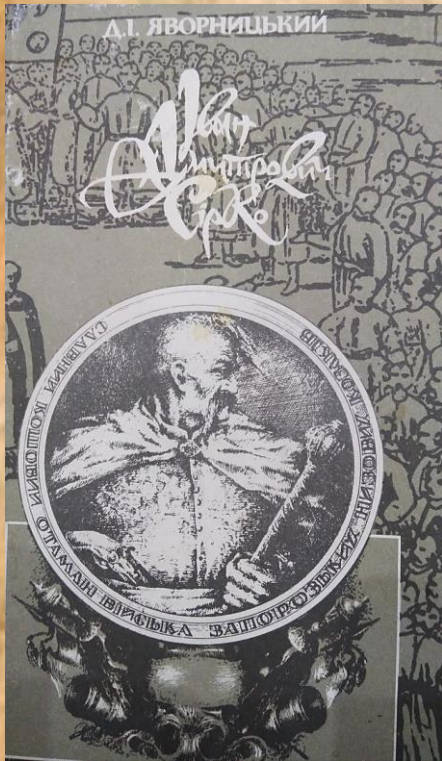

Зварницкій, Д. И. Иван Дмитріевич Сирко славный кошевой атаман войска запорожских низовых козаков / Д. И. Зварницкій. - СПб. : тип. И. Н. Скороходова, 1894. - 164 с.

Данилевич, В. Нові дані для біографії Івана Сірка / Василь Данилевич. - К. : [б. в.], 1907. - 140-148 с. - Відбиток із "Записок Українського Наукового Товариства в Києві". К. III. 1907.

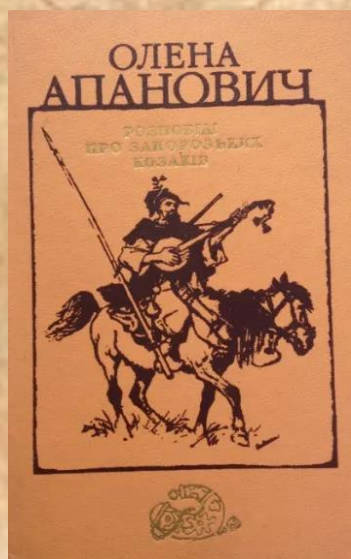
Наукові розвідки

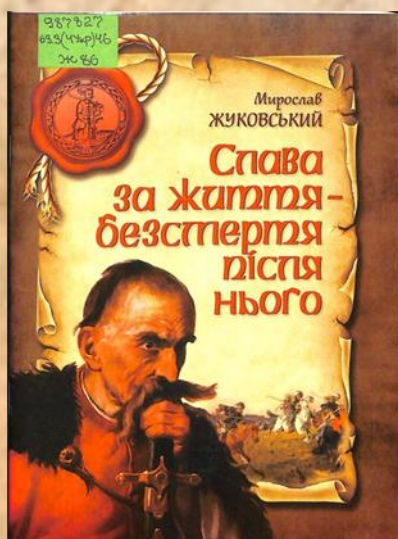
Яворницький, Д. І. Іван Дмитрович Сірко, славний кошовий отаман війська Запорізьких низових козаків / Д. І. Яворницький / [пер. з рос. В. Чуйка ; передм., комент. та прим. Г. Я. Сергієнка]. - Дніпропетровськ : Промінь, 1990. - 190 с.

Праця знаного історика, археолога і етнографа Д. І. Яворницького присвячена дослідженню життя і подвигів легендарного кошового отамана Запорозької Січі Івана Дмитровича Сірка.

Наукові розвідки

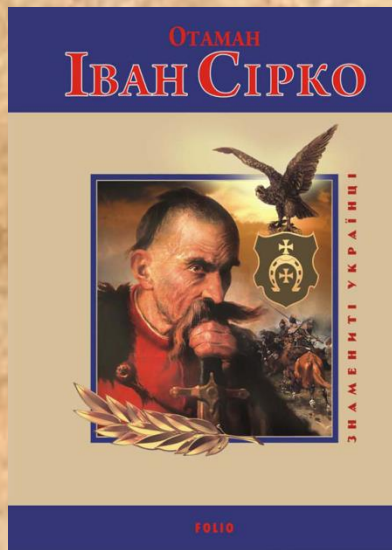
Славетний кошовий отаман Іван Сірко // Апанович, О. М. Розповіді про запорозьких козаків / Олена Апанович. – Київ : Дніпро, 1991. – 191-206.

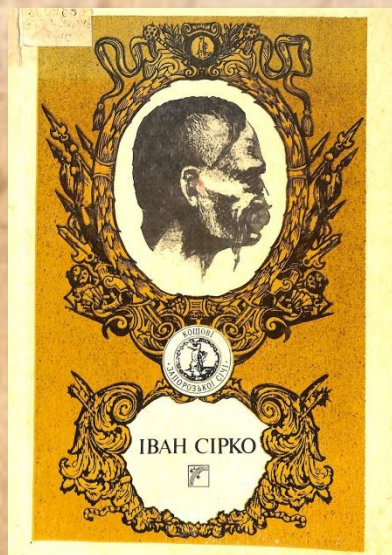
Жуковський, М. П. Слава за життя - безсмертя після нього / М. Жуковський. – 5-е вид., доп. – Нікополь : Вид. СПД Фельдман О. О., 2016. – 86 с.

Дослідницька праця про життя, військові і державницькі діяння кошового отамана Івана Сірка.

Наукові розвідки

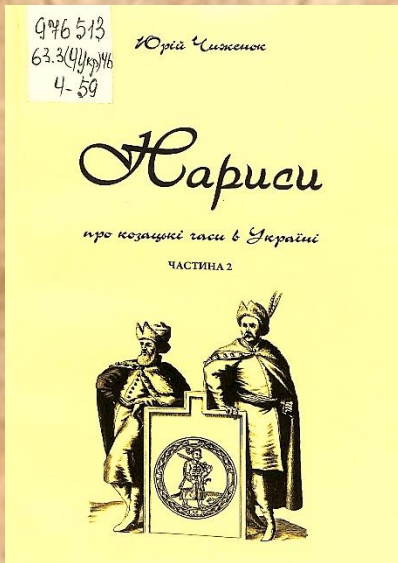

Коляда, І. А. Отаман Іван Сірко / І. Коляда, Є. Биба. - (Знамениті українці). - Х. : Фоліо, 2012. - 126 с.

Іван Сірко : Зб. для серед. та ст. шк. віку / Упоряд. В. Л. Чуйка. - Київ : Веселка, 1992. - 151 с. - Сер. «Кошові Запорозької Січі».

Наукові розвідки

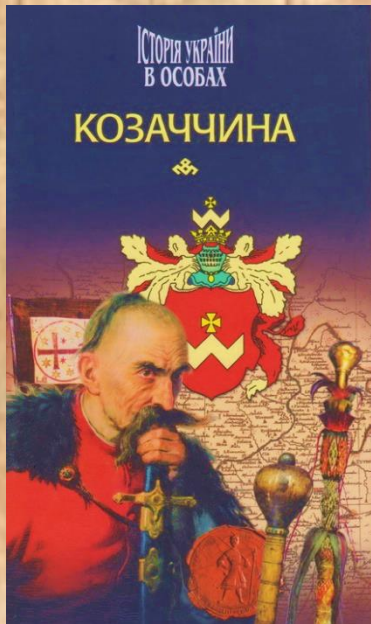

Кошовий отаман Запорозької Січі Іван Сірко // Чиженок, Ю. А. Нариси про козацькі часи в Україні : у 2 ч. / Юрій Чиженок. Ч. 2. – Вид. 3-тє, випр. і доп. – Запоріжжя : ЛПС, 2015. – С. 143-150.

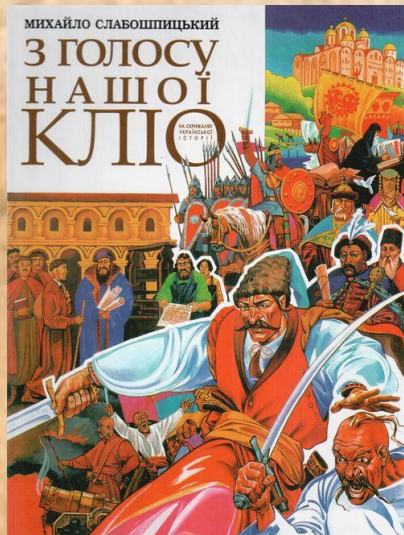

Федоренко, Д. Т. Кошовий лицарів чубатих. Іван Дмитрович Сірко в українській етнопедагогіці, фольклорі та етнології / Д. Т. Федоренко. – Нетрадиц. навч.-виховний посібник. – Кривий Ріг : ПП «Видавничий дім», 1999. – 144 с.

Наукові розвідки

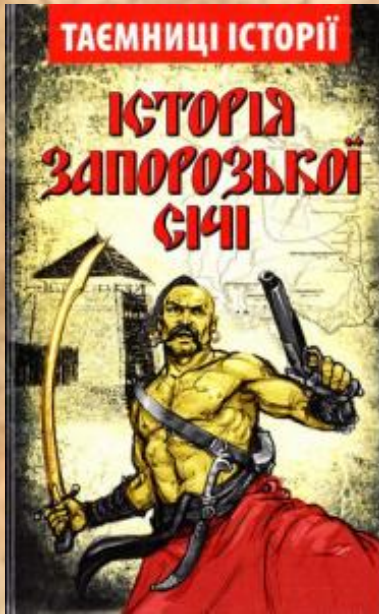

Смолій В. Іван Сірко // Історія України в особах. Козаччина / [авт. Горобець В. М. та ін.]. - К. : Україна, 2013. - С. 151-160.

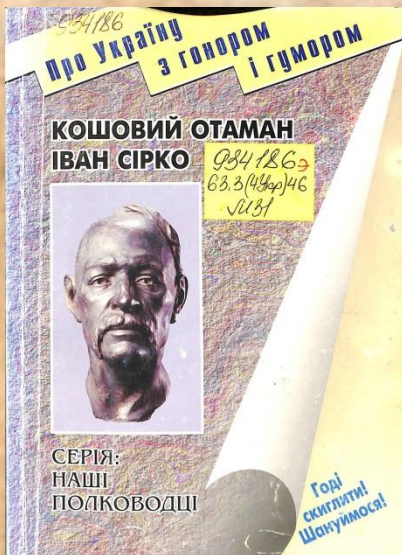

Доля і недоля Івана Сірка // Слабошпицький, М. Ф. З голосу нашої Клію / М. Ф. Слабошпицький. - Київ : Махаон-Україна, 2000. - С. 94-98.

Наукові розвідки

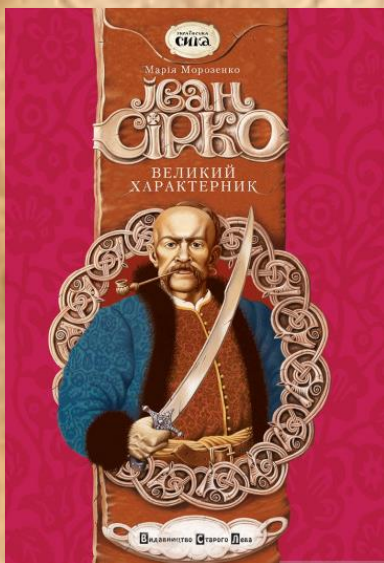
Чортомлицька Січ : [в т. ч. про І. Сірка] // Історія Запорозької Січі / [редкол.: В. Смолій (відп. ред.) та ін.]. – К. : Арій. – С. 90-106. – Таємниці історії.

Маслійчук, В. Кошовий отаман Іван Сірко / В. Маслійчук, о. Юрій Мицик. – К. : [Видавець ПП Н. Брехуненко], 2007. – 76 с. – Наші полководці. – Про Україну з гонором і гумором.

У книзі йдеться про одного із найвідоміших козацьких воєначальників, кошового Запорізької Січі, харківського козацького полководця Івана Сірка. Простежено його походження, життєвий шлях, стосунки з родиною, значення імені кошового для нащадків.

Іван Сірко в художній літературі

Морозенко, М. Іван Сірко великий характерник / Марія Морозенко. - Львів : Вид-во Старого Лева, 2012. - 176 с.

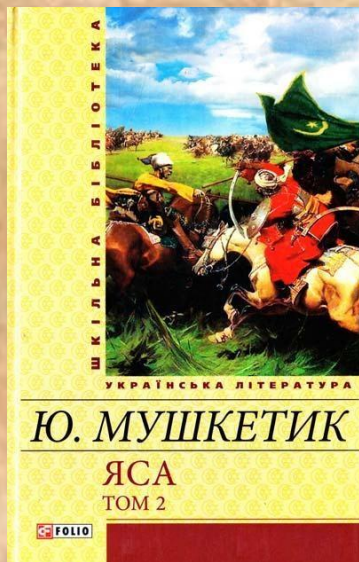
Ця книжка - переможець конкурсу рукописів «Українська сила». Присвячена Івану Сірку, життя якого було овіяне легендами і сповнене карколомних пригод. Він народився з особливим даром характерництва, що допоміг йому здобути багато перемог, і перед усім - над собою.

Вальд, В. Останній бій Урус-шайтана : [роман] / Віктор Вальд. - Х. : Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. - 496 с.

Історико-пригодницький роман від переможця Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова-2017». Події роману розгортаються в кінці XVII століття в горах Криму, у жахливому степу Хейхат, у палацах володарів і на полях битви...Перша шабля султана, непереможний Орхан, кидає виклик кошовому війська запорозького Івану Сірку. Але занадто багато перешкод треба подолати героям, щоб зустрітися...

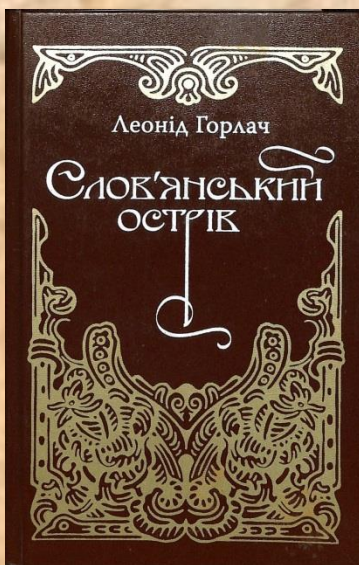

Іван Сірко в художній літературі

Мушкетик, Ю. М. Яса / Юрій Мушкетик. [Т. 2], Розд. 18-33. – Х. : Фоліо, 2013. – 432 с.

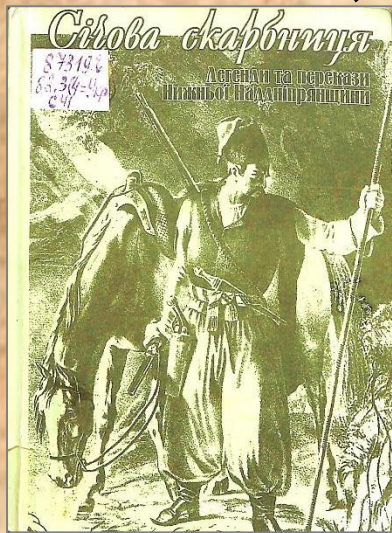
В центрі роману – історична постать, кошовий отаман Запорозької Січі Іван Сірко, який ще за життя став легендою, адже під його проводом запорожці не програли майже ні одного бою. Все своє життя славетний кошовий віддав Україні.

Горlach Л. Чисте поле // Горlach Л. Слов'янський острів історичні романи у віршах / Леонід Горlach. – К. : КП «Редакція журналу «Дніпро», 2008. – С. 475-662.

Історичний роман у віршах про діяльність ушавленого кошового Запорозької Січі Івана Сірка.

В пам'яті народній (легенди, пісні, вірші)

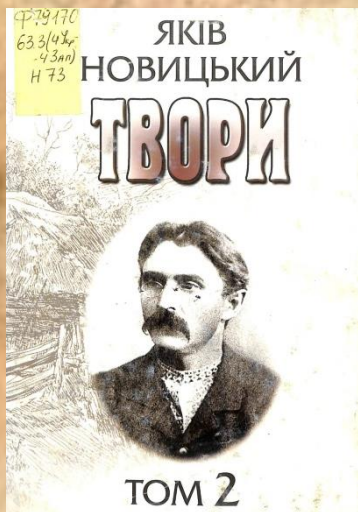

Кошовий Сірко // Січова скарбниця :
Легенди та перекази
Нижньої Наддніпрянщини / Упоряд. В. Чабаненко. –
Запоріжжя : ЗДУ, 1999. – С. 203-210.

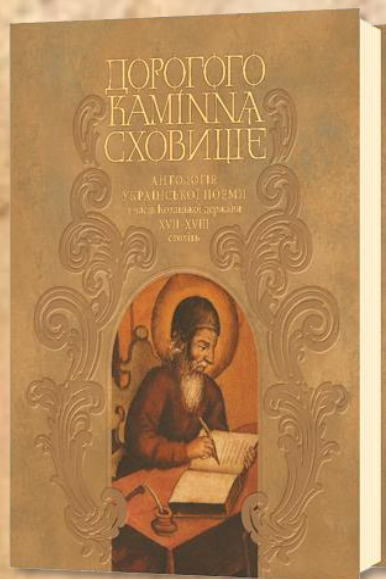
Кошовий Іван Сірко // Григор'єв-Наш.
Історія України в народних думах та піснях
: для середнього та старшого шк. віку /
Григор'єв-Наш. – К. : Веселка, 1993. – С. 151-
154.

В пам'яті народній (легенди, пісні, вірші)

**Кошовий Сірко // Новицький, Я. П. Твори :
у 5 т. / Яків Новицький. Т. 2. – Запоріжжя :
АА Тандем, 2007. – С. 250-254.**

Видання містить історичні перекази, легенди і розповіді про запорозьких козаків, їхні традиції та звичаї, в т. ч. і про Івана Сірка.

**Короткий опис Сіркових діянь від 1681 року // Анонім Дорогого камінна сховище :
антологія укр. поеми з часів Козацької
держави, XVII-XVIII століть. - К. :
Мистецтво. - 2017. - С. 78-88.**

Книга містить вишукані зразки поетичного мистецтва другої половини XVII-XVIII ст. Одним із головних героїв творів виступає Іван Сірко. Видання доповнене рідкісним ілюстративним матеріалом.

Картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану»

Знаменитий лист запорозьких козаків султанові Оттоманської Порти (невідомо коли і ким створений), народна пам'ять пов'язала саме з Іваном Сіркою.

В пам'яті народній

